

„'t Seghen Waert”

Kwartaalblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

opgericht 12 januari 1949

8ste jaargang, nr 4
september 1989

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

BOERENKARNEMELK

**KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445**

**KOOPCENTRUM MEERZICHT
TEL. 215037**

ZOETERMEER

Dagelijks Bestuur Historisch Genootschap:

Voorzitter: C.A.L.van Wieringen, Mauritsstraat 10;
tel.163764
Secretaris: Ronald Grootveld, Glanswit 33, 2718 AD;
tel.611720
Penningmeester: Mevr.C.Lieverse-Hoekman, Hoekerkade 101;
tel.414724

-.-.-.-.-

Redactie Mevr.C.J.Moerman-van Voorst, Irenelaan 15,
Kwartaalblad: 2712 CC; tel.163487
A.van Noort, Mauritsstraat 8, 2712 CW;
tel.163559

-.-.-.-.-

Contactpersonen werkgroepen:

Archeologische Patrick van Domburg, Voorweg 162;
Werkgroep (AWZ): tel.517058
Genealogie en C.A.L.van Wieringen, Mauritsstraat 10;
heraldiek: tel.163764
Interviews oude Mevr.G.Stuijt-Hardam, Bunzingweide 14;
Zoetermeeders: tel.417175
Archiefonderzoek: Ronald Grootveld, Glanswit 33;
tel.611720

-.-.-.-.-

Historisch Museum 'T Oude Huis:

Conservator: Hilje Wolfson, p/a Dorpsstraat 7, 2712 AB;
tel.164735 (dagelijks tijdens kantooruren)

Het museum is geopend:
zaterdag- en zondagmiddag en woensdagmiddag
van 13.00 u tot 16.00 u.

LEDENBESTAND

Wij heten elf nieuwe leden hartelijk welkom in onze vereniging. Hier volgen hun namen:

1. W.W.C. Boeije, Het Rond 72
2. D. van Duivenbode, Essendreef 58, Gouderak
3. Mevrouw L. Franx, Vlamingstraat 3
4. T. Hilvers, Kofschipkade 11
5. A.M. Hoogland, Dorpsstraat 55
6. Mevrouw A.A. Kevenaer, Mullensstrook 13
7. L.C.A. Lexmond, Wolfertstraat 17
8. G.J.C. Scholten, Potgieterstraat 20
9. A. Vrouwenfelder, Akkerdreef 246
10. K.J.W. Wijngaarden, Schinkelweg 17
11. W.H.A. Woltering, Weigeliapark 61

Het ledental bedraagt nu 530. Vooral na de ingebruikneming van 't Oude Huis als onze werk- en tentoonstellingsruimte is het ledental met sprongen omhoog gegaan. Toch zijn we nog niet tevreden. Als we ons ledental bezien in verhouding tot het aantal inwoners en we vergelijken dat percentage met het aantal leden van gelijkgestemde verenigingen in onze omgeving, dan staat Zoetermeer heel eenzaam **GEHEEL ONDERAAN!** Doet u mee aan ledenwerving om de achterstand wat in te lopen? Bij voorbaat onze hartelijke dank.

NOODKREET!!

De Archeologische Werkgroep heeft dringend behoefte aan een kruiwagen. Wie kan een dergelijk exemplaar leveren?

Tel. 079-310994 of 079-213030.

ACTIVITEITENKALENDER

zaterdag	2 september	opening tentoonstelling 'Zoetermeerlijn' door burgemeester L. van Leeuwen; 11 uur
zaterdag	14 oktober	open dag in 't Oude Huis plus films/dia's Parochiehuis; 10 uur
vrijdag	27 oktober	jubileumviering in Het Kruispunt; 20.00 uur
woensdag	29 november	dialezing 'Rijnland en zijn archieven', door J.H. Sloof in de Morgenster; 20.00 uur
	.. december	ledenvergadering

40 JAAR OUD SOETERMEER - FEESTELIJKHEDEN IN OKTOBER

Op zaterdag 14 oktober wordt een open dag gehouden in 't Oude Huis. Zowel de Archeologische Werkgroep Zoetermeer als de Werkgroep Genealogie zullen acte de présence geven. Bovendien worden in het Parochiehuis, Dorpsstraat 18, historische films en/of dia's vertoond.

Van vrijdagavond 13 oktober tot en met zaterdag 21 oktober 16.00 uur ligt in de etalages van tien winkeliers in de Dorpsstraat een tiental oude voorwerpen uitgesteld.

Aan het raden hiervan is een prijsvraag verbonden. Gedurende die periode kan men bij de betreffende winkeliers een wedstrijdformulier afhalen, op zaterdag 14 oktober ook in een kraam in de Dorpsstraat, in het Parochiehuis en in het Oude Huis. Het ingevulde formulier moet men uiterlijk zaterdag 21 oktober om 16.00 inleveren in het Oude Huis. De prijswinnaars krijgen daarna schriftelijk bericht.

Op vrijdag 27 oktober tenslotte wordt een jubileumavond gehouden in Het Kruispunt (hoek Schoolstraat/Osijlaan in de wijk Palenstein). Wat de Commissie '40 jaar' daarvoor in petto heeft, is nog een verrassing. In ieder geval verschijnt er een jubileumboek, waarvan een exemplaar die avond wordt aangeboden aan enkele v.i.p.'s. Ook de prijswinnaars van de gehouden wedstrijd krijgen hun prijs uitgereikt.

MUSEUMNIEUWS

Van 2 september tot en met 4 februari 1990 zal in het museum een tentoonstelling te zien zijn over de Zoetermeerlijn. Hierover is in het vorige kwartaalblad al het een en ander verteld.

Van begin augustus af waren de voorbereidingen voor deze tentoonstelling in volle gang. Er zullen bijvoorbeeld foto's en krantenberichten te zien zijn van de bouw van de Sprinter, van de aanleg van de lijn en van de vele feestelijkheden ter gelegenheid van de opening en de voltooiing van de lijn in resp. 1977 en 1979.

In een speciale werkruimte wordt met man en macht gewerkt aan de verbouwing van een reusachtige maquette van het Stadshart. Deze maquette wordt door de Zoetermeerse Spoorweg Modelclub (Z.M.C.) zodanig verbouwd, dat er in september twee Sprinters (schaal N) op kunnen rijden. Omdat er (nog) geen Sprinters op de juiste schaal in de handel zijn, heeft de Z.M.C. twee andere treinstellen - zogenaamde 'Wadlopers' - die wel op de juiste schaal te verkrijgen zijn, omgebouwd tot sprinters.

De maquette is in bruikleen gegeven door AEGON Nederland B.V. AEGON heeft tevens een financiële bijdrage geleverd voor de verbouwing van de maquette.

Vele vrijwilligers hebben de handen uit de mouwen gestoken: er is een groot aantal passe-partouts gesneden, er is getimmerd, geverfd, geplakt en geknipt.

Van september af is het museum ook op woensdagmiddag geopend en wel van 13.00 tot 16.00 uur.

Hoewel zich een aantal nieuwe suppoosten heeft aangemeld, kan het museum echter nog steeds nieuwe suppoosten gebruiken! Voor inlichtingen kunt u tijdens kantooruren bellen naar 't Oude Huis, telefoon 16.47.35.

Het College van B & W heeft voorgesteld het museum in 1990 te subsidiëren met een bedrag van f 49.190. Wanneer de raad dat voorstel goedkeurt, betekent dat, dat de conservator kan blijven en dat er nog een klein bedrag overblijft voor het organiseren van tentoonstellingen.

GREPEN UIT DE GESCHIEDENIS VAN ZOETERMEER

A. Hoogheemraadschappen

Zoals bekend mag worden verondersteld ligt vrijwel het gehele westen van ons land enkele meters onder de zeespiegel, met als dieptepunt de Zuidplaspolder, ten zuidwesten van Gouda. Vandaar dat een goede waterbeheersing voor de bewoners van die laag gelegen gebieden letterlijk van levensbelang was en is; zelfs al steken dan de oude dorpskernen, zoal Zoetermeer, Zegwaard, Benthuizen, Moerkapelle en Hazerswoude-Dorp een paar meter boven het omringende polderland uit.

Door de ontginning van de oorspronkelijke 'wildernisse', gevolgd veelal door vervening - beide begrippen overlappen elkaar in de tijd - ontstonden ook in onze omgeving tientallen polders en poldertjes, elk met een eigen bestuur (heemraden). Al vroeg in de middeleeuwen verenigden een aantal polders zich tot een Hoogheemraadschap, met hoogheemraden als bestuurders. Het grondgebied van Zoetermeer valt onder drie hoogheemraadschappen: Rijnland, Delfland en Schieland.

Rijnland, het oudste en grootste van geheel ons land, dateert uit het begin van de dertiende eeuw. Het strekt zich uit van het IJ in het noorden tot ongeveer de lijn Den Haag - Gouda in het zuiden.

De drie genoemde hoogheemraadschappen ontmoeten elkaar in een punt bij de Reguliersdam, achter de watertoren. Een hardstenen grenspaal gaf dit punt aan. Deze grenspaal is een poos 'zoek' geweest, maar is gelukkig weer teruggevonden (of teruggebracht?). Overigens lag dit drielandenpunt tot 1857 plm. 1 km westelijker, bij de Driesprong. In dat jaar zijn de grenzen van de hoogheemraadschappen min of meer gewijzigd.

Een ander markant punt vinden we langs de Zegwaardseweg, daar waar deze weg een paar meter daalt, vlak bij Benthuizen. U ziet daar rechts een nieuw huis met de naam "Hoek van Schieland". Tot voor enkele jaren stond daar een oude boerderij, compleet met 'karnhok', bewoond door de familie Van Egmond. Achter de Hoek van Schieland begint de Oostkade, een deel van de grens tussen Rijn- en Schieland.

De Oostkade is een dijk, die dwars door het polderland-
schap via de oude Hildam naar Moerkapelle loopt.
Behalve de reeds genoemde noodzaak van waterbeheersing
was ook het voorkómen van overstromingen een doorlopende
zorg voor de bestuurders van polders en hoogheemraad-
schappen. Helaas lukte dat streven niet altijd. Berucht
zijn in dit verband b.v. de dijkdoorbraken in 1570 (de
Allerheiligenvloed) en in 1607. Bovendien werden in 1574
tijdens het beleg van Leiden in de tachtigjarige oorlog
de dijken in de omgeving van die stad op tientallen
plaatsen doorgestoken om zo de Spanjaarden uit hun verster-
kingen te verjagen en de stad te ontzetten.

Bij overstromingsgevaar uit het noorden was Delfland ver-
antwoordelijk en als het gevaar uit het zuiden dreigde te
komen (van de Maasmond) was dat Rijnland. Delfland lag
namelijk iets lager dan Rijnland en had dus meer belang
bij een sterke landscheiding.

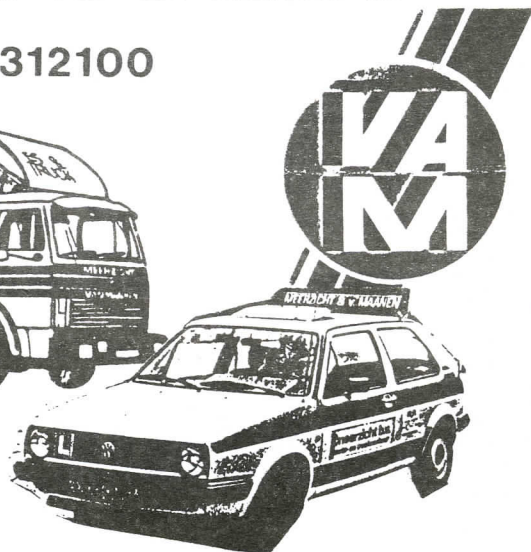
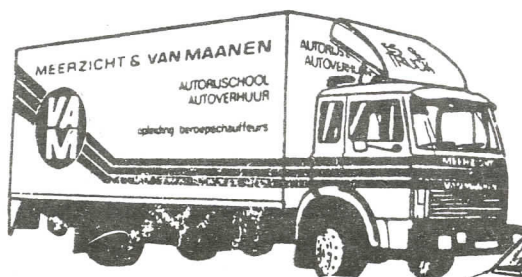
Tenslotte vermelden we nog, dat in de laatste decennia
heel wat polders zijn samengevoegd tot grotere water-
schappen, in onze naaste omgeving b.v. Noordwoude, De
Noordplas en De Ommedijk.

B. De Landscheiding

Van de honderden kilometers dijken en dijkjes, die in het
waterrijke, laaggelegen westelijk deel van ons land de
vele polders en poldertjes moesten - en nog moeten -
beschermen tegen overstromingsgevaar, en die de polder-
besturen de mogelijkheid boden de waterstand in hun
gebied te regelen, was de landscheiding wel een van de
langste en belangrijkste. Deze dijk vormde en vormt de
zuidgrens van het reeds eerder genoemde Hoogheemraadschap
Rijnland. Het oudste, westelijke deel van de landscheiding
dateert vermoedelijk van het begin van de dertiende eeuw.
Later, o.a. in 1323 en 1336, werd hij verder oostwaarts
doorgetrokken. Het oudste deel begon in de duinen, bij
de grens tussen de gemeenten Den Haag en Wassenaar. Het
liep vandaar via (de) Leidschendam langs de Kostverloren-
weg (is daar nu nog zichtbaar), de Veenweg (Nootdorp)
naar Roeleveen. Hij kruiste daar de Middelweg, de verbin-
dingsweg tussen Voorweg en Roeleveen, vlak bij de

verkeersschool en autoverhuur & **MEERZICHT VAN MAANEN**

du meelaan 588
zoetermeer 079 - 312100

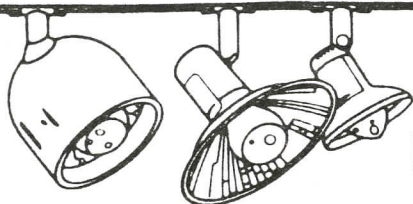

schoenen
van Veen

SPECIALITEIT IN LUXE LEDERWAREN
Dorpsstraat 83, Zoetermeer.
Tel. 16.31.65.

500m² verlichting in Zoetermeer

Vele mogelijkheden en toepassingen. Zowel in modern als klassiek!

Kortom een bezoek waard!

Interieurverzorging
Kleinmeubelen
Verlichting

Zoetermeer:
Dorpsstraat 198
Telefoon 079-166488

2 SPECIAALZAKEN ONDER EÉN DAK

FAMILUX

FAMILUX

Huishoudspeciaalzaak

babyhallen

Babyspeciaalzaak

ROOS - DORPSSTRAAT 156 - TELEFOON 163103

FOTO LINTHOUT

Dorpsstraat 68 - Zoetermeer

Telefoon 079-163084

Ook op maandag na 1 uur geopend

Rijksweg 12. Vervolgens ligt hij 'onder' deze rijksweg en buigt dan af tot plm. 1 kilometer ten westen van de inmiddels verdwenen afslag Zoetermeer-Stationsstraat. Daarna buigt hij af naar het zuiden en gaat bij de voormalige boerderij van de heer Kalisvaart over de Reguliersdam, kruist vervolgens vlak voor de Watertoren de Stationsstraat en loopt dan naar het einde van de Rokkeveenseweg. Hier eindigt het oudste gedeelte.

In 1323 werd hij doorgetrokken tot de Driesprong, het punt waar de grenzen van Rijn-, Delf- en Schieland tot 1857 samenkwamen. In 1336 werd hij nog verder doorgetrokken langs de grenzen met Berkel resp. Bleiswijk, boog dan weer noordwaarts, kruist momenteel de spoorlijn en de rijksweg en bereikt bij de 'Plas van Poot' de Bleiswijkseweg. Van hier langs de grens met Bleiswijk naar de Hildam, om tenslotte via Benthuisen, Hazerswoude en Waddinxveen de Gouwe te bereiken.

In bovenstaande route-beschrijving komt drie maal een 'dam' voor: de Leidschendam in de Vliet, waar nu nog het beruchte smalle bruggetje en een sluisje zijn, de Reguliersdam in de Delftsewallen (achter de Watertoren) en de Hildam, die zich bevond aan de huidige provinciale weg Bleiswijk-Benthuisen, ter hoogte van waar nu een opslagterrein is (van de Provinciale Waterstaat?).

Tegenover dit opslagterrein stond tot voor een aantal jaren een boerderij, genaamd 'De Hildam'. Op dit punt sluit de Oostkade aan op de landscheiding. Deze Hildam was een dam in de reeds lang verdwenen Hoogeveense Vaart, die oorspronkelijk doorliep tot de Oude Rijn. Uit het feit, dat resp. in de Vliet, de Delftse Wallen en de Hoogeveense Vaart een dam werd gelegd, blijkt de grote macht van de hoogheemraadschappen, die - overigens begrijpelijk - meer waarde hechtten aan een doorlopende dijk dan aan een doorgaande vaarroute. Immers, de Vliet was de verbinding-te-water van Leiden via Voorschoten en Leidschendam naar Delft; de Delftse Wallen was onderdeel van de vaarroute Zoetermeer-Pijnacker-Delfgauw-Delft en de Hoogeveense Vaart was een onderdeel van een kortere en bovendien tolvrije verbinding van de vaarweg Rotterdam-Amsterdam dan die via de Hollandse IJssel en de Gouwe.

Deze tegenstelling tussen hoogheemraadschap enerzijds en belanghebbenden bij het vervoer te water anderzijds, heeft in het verleden meer dan eens aanleiding gegeven tot ernstige, zelfs gewapende, conflicten. Zonder sluis waren de schepen namelijk gedwongen of òm te varen, of via een 'overtoom' over de dijk gesleept te worden, wat kosten en vertraging opleverde. Bij de Reguliersdam is - voorzover bekend - nooit een sluis geweest, bij de beide andere dammen wèl.

In augustus 1491 kreeg de Heer van Zegwaart vergunning om in de Hooogeveensche Vaart bij de Hildam een sluis te bouwen. In hetzelfde jaar was de schutsluis al klaar (bouwde men toen soms ook al voor de vergunning verleend was?). Daar o.a. Gouda en zelfs Dordrecht aanzienlijke schade leden door het gebruikmaken door de schippers van de nieuwe vaarroute, werd de sluis aan de Hildam, evenals die aan de Leidschendam, reeds in 1492 door groepen uit de genoemde steden vernield.

Hoewel we in dit relaas steeds spreken over de landscheiding, houdt dat niet in, dat deze benaming voor de gehele dijk werd gebruikt. Andere namen voor het oudste deel zijn Hoevenzijdwinde, Ovenzijdwinde en Zijdwinde. Het later aangelegde gedeelte werd - en wordt nog - aangeduid met lansing of lensing, vermoedelijk een verbastering van landscheiding. (Zoals b.v. 'Boruft' voor Bodegraven) Dat Delft ook niet bepaald gelukkig was met de Reguliersdam, blijkt uit het feit, dat deze stad in het begin van de zestiende eeuw opdracht gaf tot het graven van een vaart van Nootdorp naar het Zoetermeerse Meer. Via de Zwet (nu Weipoortse Vliet) werd dan de Oude Rijn bereikt en vermeed men zowel de Reguliersdam als de Leidschendam. In 1539 moesten op bevel van Rijnland de werkzaamheden worden gestaakt: waterschap machtiger dan een stad! Het grote belang dat Rijnland had bij een sterke landscheiding, blijkt ook uit diverse bepalingen, o.a. uit 1530, dat in een vrij brede strook langs de landscheiding (totaal plm. 90 meter) geen turf mocht worden gestoken, geen vee mocht worden geweid en dat ook loslopende varkens niet werden getolereerd. Dit alles ter bescherming van de begroeiing van dijk en dijktalud: een kale plek in een dijk is een zwakke plek.

Ondanks alle voorschriften en goede zorgen hield de dijk het niet altijd. Doorbraken vonden o.a. plaats in 1554-'55, 1570, 1580 en 1607. Het gevaar kwam zowel uit het noorden ('t IJ, de Haarlemmermeer, de Oude Rijn) als uit het zuiden (de Rotte en de Maasmond). Bovendien werd de dijk in 1574 tijdens het beleg van Leiden doorgestoken, evenals op diverse plaatsen de dijken die Schieland en Delfland moesten beschermen tegen overstromingsgevaar. Maar dat is weer een apart verhaal.

Het laatste nieuws van de landscheiding is dat weer recent, ondanks protesten van diverse instellingen en organisaties, een deel van de landscheiding in de wijk Rokkeveen is afgegraven.

A. van Noort

Bronnen:

Drs P.G. Hoefnagel, 'Zoetermeer, een Hollands Tweelingdorp'.
R. Grootveld, 'Polderhistorie van Zoetermeer', een artikel
in Het Streekblad d.d. 13 januari 1984.

TWEEDE NOODKREET!!

De archeologische werkgroep heeft dringend behoefte aan een kruiwagen.

Wie kan een dergelijk exemplaar leveren?

Tel. 079-310994 of 079-213030.

ZOETERMEER ROND 1620

Doordat de Spaanse generaal Spinola in 1622 Bergen op Zoom belegerde, weten we exact wie er in oktober van dat jaar allemaal in Zoetermeer en Zegwaard woonden. Op het eerste gezicht lijkt dat een merkwaardige uitspraak, want wat hebben die twee plaatsen nu met elkaar te maken? Het antwoord is: geld.

In 1621 liep het Twaalfjarig Bestand in de oorlog tussen Spanje en de Nederlanden af en de Spanjaarden paktten meteen goed uit door het beleg voor Bergen op Zoom te slaan. De Nederlandse overheid zat echter te krap bij kas om de vijand goed te lijf te kunnen gaan. Op allerlei manieren werd daarom naar extra inkomsten gezocht. In het gewest Holland werd besloten tot een éénmalige belasting van *f* 1,-- voor elke inwoner. Een eenvoudig plan, dat zo'n *f* 700.000,-- moest opleveren. De uitvoering er van was echter minder eenvoudig. Er was namelijk ook besloten dat armen (bedeelden) niets hoefden te betalen en dat hun aandeel door vermogenden (mensen met onroerend goed) moest worden opgebracht, naast hun eigen *f* 1,-- per persoon. De namen van alle inwoners stonden echter nergens genoteerd, laat staan dat precies bekend was wie er arm en wie er vermogend waren.

Er werd daarom in heel Holland eerst een volkstelling gehouden, waarin tevens de financiële positie van elk gezin werd genoteerd. Dit was de eerste complete volkstelling in de Nederlandse geschiedenis en tot 1795 ook de laatste. In Zoetermeer werd de telling gehouden op 22 tot en met 25 oktober 1622. Er bleken 1651 inwoners te zijn, van wie 667 vermogend (40%) en 47 arm (3%).

Zegwaard telde 2095 inwoners, van wie 824 vermogend (39%) en 50 arm (2%). Na de nodige berekeningen werd de belasting tenslotte geïnd (in Zoetermeer op 4 november).

Van alle Hollandse steden en dorpen zijn de inwonertallen bekend, maar van het baljuwschap Rijnland zijn bovendien de namen van alle getelden bewaard gebleven. Wie in een archiefstuk van rond 1620 een Zoetermeerder tegenkomt, kan die dan ook vrijwel altijd terugvinden in de volkstelling en zien of hij nog thuis woonde, getrouwd was, kinderen had, etc.

In een serie van drie artikelen zullen we eens wat nader kennismaken met het Zoetermeer van rond 1620 en haar bewoners. Hier volgt de eerste aflevering:

ROME - ZOETERMEER IN DRIE MAANDEN

Ook dit jaar zijn er weer heel wat Zoetermeeders in het buitenland geweest om van hun vakantie te genieten. Van een buitenlandse reis kijkt niemand meer op, maar hoe was dat vroeger? Kwamen onze voorouders wel eens in het buitenland, of hield hun wereld op bij de Reguliersdam en de Noordaase Vliet? Uit allerlei kleine vermeldingen in diverse archiefstukken blijkt, dat dat laatste zeker niet het geval is geweest. De dorpen in de buurt en de steden Leiden, Den Haag, Delft en Rotterdam werden regelmatig door de Zoetermeeders bezocht. Zelfs kwamen zij wel eens in verder weg gelegen steden als Dordrecht en Amsterdam. Een reis naar het buitenland moet echter heel zeldzaam en heel bijzonder zijn geweest. We kunnen dat opmaken uit een akte die op 26 december 1620 door schout en schepenen van Zoetermeer werd opgemaakt.

Op die dag verscheen voor Jan Gerritsz. Boucholt (schout), Jan Cornelisz. Buytenweg en Cornelis Pleunen van der Vorst (schepenen) Alewijn Jacobsz. van der Marck. Hij was een zoon van Jacob Alewijnsz. van der Marck en Baartje Leenderts en woonde in 1622 bij zijn ouders op het laatste stuk van de Voorweg, vlak bij Wilsveen. Er woonden toen ook nog drie jongere broers en zusjes in het huis en tevens een nichtje, dat 'uyt liefde' door Alewijns ouders werd opgevoed. Alewijn overhandigde de schout en schepenen een in het Latijn geschreven document met daarbij een Nederlandse vertaling, gemaakt door Henricus Blijvenburg, de oud-predikant van Zoetermeer, die juist het jaar daarvoor wegens zijn Remonstrantse ideeën was afgezet. Te lezen was, dat het document was opgemaakt op 16 september 1620 in Rome door notaris Jacob Limmich van 's-Hertogenbosch (maar "door Apostolische autoriteyt in de rolle des Roomschen raethuys ingeschreven sijnde"). Limmich verklaarde in de akte dat voor hem verschenen was "de vroomme jongman Alewijn Jacobss. van der Marck, inwoonder eener plaetse gheheten aan de Voorwech, onder de jurisdictie van

Soetermeer des Graeffschap van Hollant, sijns ouderdoms (soo hij gesecht heeft) vierentwintich jaer, van eener redelicker stature (= lengte), met een jongen baert ende een lidtteecken op sijn kinne, hebbende het aensicht ende de handen beplect met teekenkens ende rosverwige plecks-kens". Alewijn had aan de notaris verzocht de akte op te stellen als bewijs van zijn aanwezigheid in "de heerlicke stat Roomen". Als getuigen waren aanwezig geweest Jacob Stacholder, ambachtsheer van Alblas, Laurens Otten uit Brussel en Jacob Jansz. van Ippen. Onderaan de akte werd door drie "camerbewaerders der stat Roomen", zetelend in

De Sint-Pieter in Rome, hier op een tekening uit de zeventiende eeuw. De zuilengalerij dateert van 1657 en was er dus nog niet toen Alewijn Rome bezocht.

het raadhuis op het Capitoool, uitvoerig verzekerd dat Jacob Limmich "een wettelick, autentijck ende gelooffwaerdich notaris publijcq sij", en dat zijn akten overal rechts-geldig zijn.

Terug in Zoetermeer verzoekt Alewijn Jacobsz. schout en schepenen of zij het Latijnse document "souden visiteren, oversien, voor goet erkennen ende hem daer van acte verleen en behoerlijcke forma, om hem te dienen daer ende soo het noodich is". Op dat verzoek willen de drie heren wel ingaan en na onderzoek van de beide stukken verklaren zij, dat zij "bevinden daerinne wel uytdruckelijck getuycht ende verclaert onder 't grootte segel van de stadt Roma, hangende aen een roode snoer, gedruet in rooden wassche, dat den voorseyde Alewijn Jacobss. den 16-en Septembris 1620 binnen de stadt Roma in Italien is geweest".

Waarom Alewijn Jacobsz. in Rome is geweest, wordt in geen van beide akten vermeld, maar aangezien hij een "vroome jongman" wordt genoemd, is het waarschijnlijk dat hij een bedevaart maakte. Voor de Hervormde schout was dat blijkbaar geen beletsel er een akte over op te maken, noch voor de Remonstrantse ex-predikant het Latijnse document te vertalen.

Erik Zevenhuizen

Bronnen:

G.A. Leiden:

Archief van de Stad na 1573, inv.no. 4124, f. 580-626^v (volkstellingslijsten Zoetermeer) en f. 629-687 (volkstellingsgegevens Zegwaard)

A.R.A. Den Haag:

Oud-Rechterlijk archief Zoetermeer, inv. no. 8, f. 58-60 (vertaling van het Latijnse document en akte van schout en schepenen)

OUDE ZOETERMEERSE KOOKKUNST

ZOETERMEERSE WOORDEN, GEZEGDEN EN GEBRUIKEN

Het afgelopen jaar zijn er regelmatig interviews met oud Zoetermeerdenaren in dit blad verschenen. Deze keer wilden we dat afwisselen met een oud Zoetermeers recept, afkomstig van mevrouw A. van der Linde-Klos en met enkele Zoetermeerse woorden of gezegden met hun betekenis. Deze laatste zijn afkomstig van een jaren geleden opgenomen interview met de heer P. Lagerwaard en de heer Adegeest.

Gaarne zouden wij deze rubriek ook in de volgende nummers willen voortzetten. Daarom verzoeken wij u om, indien u oude Zoetermeerse recepten kent of nog niet eerder gepubliceerde Zoetermeerse woorden, spreekwoorden en gezegden, dit aan ons door te geven. Liefst schriftelijk aan mevrouw C. Corporaal, Vogeldreef 22, 2727 AM ZOETERMEER.

Oude Zoetermeerse kookkunst

Gekookte peren met spek (voor vier personen).

Benodigheden: 3 pond peren (kleiperen of Gieze Wildeman)
1 pond pekelspek
1 pond pekelvlees
(je kunt vers vlees of spek ook zelf zouten)

De peren met schil opzetten in ruim water en ongeveer 8 uur laten koken. Eventueel nog wat water toevoegen. Daarna het spek en het vlees erbij doen, zodanig dat het goed onder water staat. Dit nog meekoken tot het gaar is. Ondertussen het rundvet snijden en uitbakken. Het uitgebakken rundvet doen we ook in de pan met peren, spek en vlees (denk erom, dit spettert nogal).

Bij dit gerecht worden gekookte aardappelen geserveerd. Op het bord worden de peren van hun schil en steel ontdaan en het spek/vlees wordt gesneden. Het vet in de pan kan worden afgeroomd en over de aardappelen gedaan.

Zoetermeerse woorden, gezegden en gebruiken

Karnemelk: Aangezuurde melk die gekarnd is. Deze kon je koken en verwerken tot bijvoorbeeld gruttenpap of, zoals in Zoetermeer wel gegeten werd, de gekookte aardappelen met karnemelk.

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie

Stationsstraat 3
Tel. 079 - 16 41 14

van Oosterom
schoen & mode
dorpsstraat 107 en
telefoon 16 30 29 comfort
zoetermeer

TAXIBEDRIJF ~~van der stik~~

Taxi's voor alle ziekentfondsen

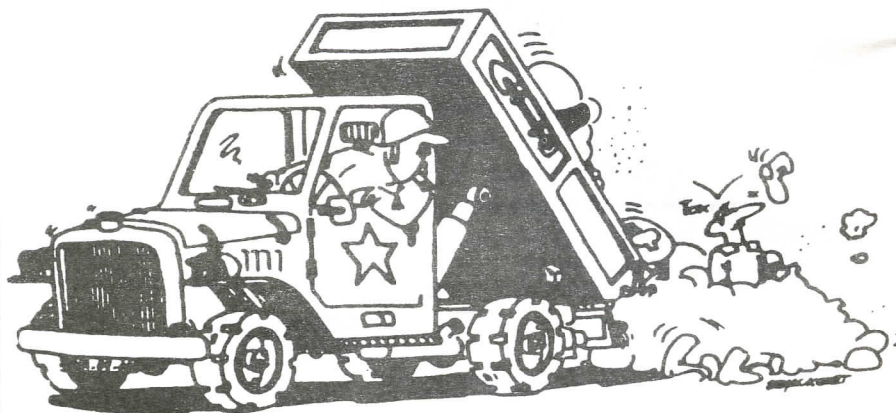
Ziekenvervoer ● Trouwauto's ● Rolstoelvervoer

 079 - 515151*

Kerkenbos 9

2715 RP Zoetermeer

HET AVONTUUR BEGINT BIJ DE DUMP

- CAMPINGSPOORT
- SCHIETSPOORT
- WERKKLEDING
- CAMPINGGAS
- OVERLEVINGSSETS
- MESSEN
- LEGERKLEDING
- VRIJETIJDskleding

de dump
de ervijnen
dorpsstraat 66 zoetermeer

079-
163551

De karnemelk die wij tegenwoordig in de winkels kopen, is eigenlijk geen echte karnemelk. Ze is wel aangezuurd, maar niet gekarnd. Daardoor kan je deze karnemelk niet koken en tot pap verwerken.

Luchten: In de tuinderijen rond Zoetermeer werden vele gewassen geteeld onder plat-glas. In de zomer werd het onder het glas wel eens wat te warm en dan moest er worden gelucht. Er werd dan een rechthoekig blokje hout onder het glas gezet, zodat er frisse lucht onder het glas kon komen. Dat kon ook nog op twee standen, namelijk met de smalle kant van het blokje of met de brede kant van het blokje, waardoor een kleinere of grotere opening onder het glas ontstond. Tegenwoordig worden de temperaturen onder het glas door de computer bijgehouden, welke dan ook automatisch het luchten regelt.

Zeven-ponder: Een zevenponder was een zeer groot tarwebrood (een half brood is een pond). Het werd met de hand gesneden en twee sneden van dit brood vormden een goede maaltijd.

Knorst: slager, noodslager (volgens het Zoetermeers woordenboek, p.31). Toch werd het woord 'knorst' ook gebruikt voor de kleine handelaar, die slecht vee opkocht dat geslacht moest worden.

Baggert: Bezinksel van onder andere plantenresten in een sloot. Dit werd vroeger gezien als vrij goede mest voor het land.

Over mest valt trouwens nog meer te vertellen, wist u

- dat paardemest werd ingegraven op het land om zo een broeieffect te verkrijgen. Dit was nodig onder andere bij de teelt van komkommers;
- dat klare is mest van varkens en koeien, vermengd met water;
- dat de inhoud van de beerputten van huizen over de peen werd gedaan, om zo een zoet smakende peen te krijgen.

In de stinkert zitten: In je rats zitten.
Voor de boomse staan: Voor een overweg staan.
Het mokt: Het is broeierig, er komt onweer.

Gloria Stuyt
Carola Corporaal

WAT DOET DE WERKGROEP GENEALOGIE

De werkgroep Genealogie van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer bestaat uit een aantal enthousiaste mensen die genealogie als hobby hebben.

Wat doen we nu zoal:

Wij zijn pas begonnen met het opzetten van een knipsel-archief. Dit houdt o.a. in: het verzamelen van familie-advertenties, zoals van overlijden, huwelijken en geboorten uit verschillende kranten.

Wanneer u geboorte-, huwelijks- en/of overlijdenskaarten en bidprentjes heeft, welke u toch zou weggooien, dan houden wij ons aanbevolen. Foto's mogen ook, maar dan wel voorzien van naam, plaats en datum.

Verder is mevrouw Vijverberg bezig met het verzamelen van gegevens van families, van wie vier generaties bekend zijn, waar dan in gekeken kan worden of er namen in voorkomen welke van belang zijn bij een eigen onderzoek, en wie dan die gegevens in zijn bezit heeft.

Zo zijn we van plan om elke tweede donderdagavond van de maand van 20.00 tot 22.00 uur bijeen te komen om onderling met elkaar te praten over de moeilijkheden die er kunnen zijn bij het onderzoeken van de genealogieën, zodat we elkaar kunnen helpen met ideeën over wat dan wel de mogelijkheden zijn om verder te kunnen zoeken.

Mocht u interesse hebben in de activiteiten van de werkgroep, dan kunt u contact opnemen met de heer C.A.L. van Wieringen, tel. 079-163764.

Phia van Mil-Le Rutte

OPGRAVINGEN AAN DE REGULIERSDAM

Van 11 maart af is de A.W.Z. bezig met een opgraving aan de Reguliersdam. Op de binnenplaats van de boerderij van de heer Kalisvaart werden de resten van een slootbeschoeiing uit de achttiende eeuw aangetroffen. Doordat de boerderij afbrandde en werd gesloopt, kon het onderzoeksterrein worden uitgebreid, waardoor een beter overzicht van het gehele terrein werd verkregen.

Met behulp van een graafmachine werden twee grote sleuven gegraven en over het hele terrein werden putten gegraven. Hierbij werden ingegraven tonnen aangetroffen, die waren opgevuld met palen om te kunnen dienen als fundering voor een huis of schuur. Deze door tonnen gegroepede palen - ook wel poeren genoemd - dateren uit de negentiende eeuw. De bovengenoemde sloot is rond 1600 aangelegd en in verschillende op elkaar volgende periodes steeds een stukje ingedamd. Deze periodes zijn duidelijk van elkaar te onderscheiden door middel van de datering van de gevonden scherven.

Aangezien op zeer korte termijn bouwwerkzaamheden op dit terrein gaan plaatsvinden, werd besloten een duidelijker beeld van de opbouw van de grondlagen te verkrijgen. Met de hand werd een sleuf gegraven van 21 meter lang en plaatselijk twee tot drie meter diep. In de zijwanden van de sleuf werden de lagen zichtbaar, waarvan een zogenaamde profieltekening werd gemaakt. Deze lagen bestonden uit plaggen, takkebossen en veenbrokken; ze waren destijds aangebracht om het terrein op te hogen. De scherven in deze lagen worden wederom gebruikt voor de datering ervan.

Waarschijnlijk wordt de opgraving eind september beëindigd, vanwege de bouwwerkzaamheden van de gemeente. Daarna kan worden begonnen aan het uitwerken van alle gegevens en met wassen, nummeren, plakken en tekenen van het scherfmateriaal, waarna een opgravingsverslag zal verschijnen.

R. Lagas

loos kleurig

**afd. voor tekenen, schilderen,
ontwerpen & hobby**

dorpsstraat 165 2712 ah zoetermeer tel. 079 - 163580

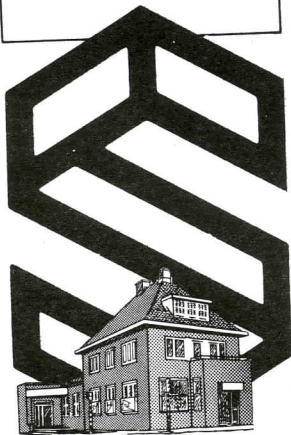

KOOT

oud papier lompen en metalen

VLAMINGSTRAAT 30
ZOETERMEER tel. 079-164196

Uw pand verkopen?
Bel Van der Spek!

van der spek

MAKELAARDIJ, VERZEKERINGEN,
HYPOTHEKEN, TAXATIES
DORPSSTRAAT 50 (t.o. OUDE KERK),
2712 AM ZOETERMEER, 079-167771*

Men's Fashion is our Profession

van waay
fashionhouse for men

Dorpsstraat 163a/b - Zoetermeer - Dorpcentrum
Telefoon: (079) 16.39.10

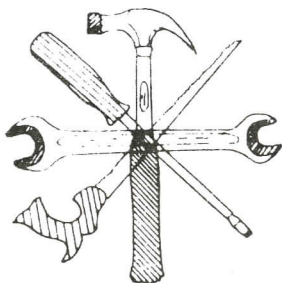
Ruime gratis parkeergelegenheid, direkt achter het
Fashionhouse, op de Pilatusdam
begin Eerste Stationsstraat.

HANG EN SLUITWERK, BEVEILIGINGEN, GEREEDSCHAPPEN, HOUT

V
E
R
F

K
A
S
T
E
N

P
L
A
A
T
M
A
T
E
R

CAMMERAAT

HET ADRES VOOR U !

STATIONSSTRAAT 48
ZOETERMEER
TEL 079-163731

S
A
N
I
T
A
I
R

ELEKTR. GEREEDSCHAP, IJZERWAREN, HOBBY-ARTIK., SLEUTELS

DE BOUWHOF

ALLES VOOR VAKMAN EN DOE HET ZELVER !

Bleiswijkseweg 11, Zoetermeer; tel. 079-31.07.00

— **van der sluk** —

Dealer van:

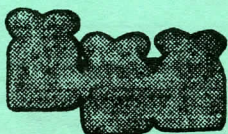

Kerkenbos 1-5
2715 RP Zoetermeer
Tel. 079-516700 b.g.g. 515151

KOFFIEBAR DE OASE

AMERIKAWEG 1
TEL : 079 515298

echte bakker
jongorius

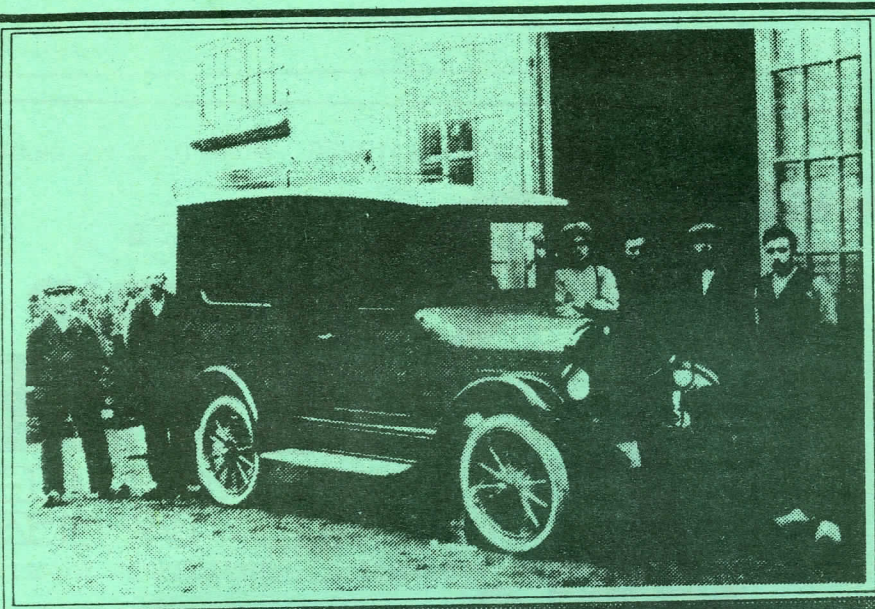
dorpsstraat 67 (naast oude kerk)
zoetermeer tel. 16 30 73

winkelcentrum seghwaert (peuniestuin 3)
zoetermeer tel. 41 47 93

winkelcentrum de vlieger (groen-blauwlaan 101)
zoetermeer

dorpsstraat 36, benthuizen
tel. 31 37 83

Lamboos, in 1918 gestart als wagenmakerij.
De foto toont één van de eerste bestel-
wagens (boter, kaas & eieren) gebouwd op
Chevrolet -1921-

B.V. Carrosseriefabriek Joost Lamboos

Fokkerstraat 9 2722NH Zoetermeer Tel.079-316400 Telex 33241

